

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजना 2024-25

अंमलबजावणी कालावधी नवीन विहिर पॅकेजकरीता दोन वर्षे व अन्य

घटकासाठी मंजूर वर्ष.

पात्रतेचे निकष :

- ▶ अनुसूचितजाती / नवबौध्द प्रवर्ग शेतकरी
- ▶ लाभार्थी कुटुंबाचे एकूण क्षेत्र ६ हेक्टर पर्यंत. नवीन विहिर किमान 0.40 हे
अन्य घटक- 0.20 हे
- ▶ अनुसूचितजाती / नवबौध्द शेतकऱ्यांना सिंचनसुविधा करीता अनुदान
अंतर्गत नविन विहिर, जुनी विहिर दुरुस्ती, वीजजोडणी, वीजपंप,
तुषारसिंचन सुक्ष्मसिंचनइ घटकांचा पॅकेज स्वरूपात अथवा स्वतंत्ररित्या
लाभ देणे
- ▶ या योजनेचा लाभ सदर लाभार्थ्यांने पूर्वी घेतलेला नसावा.
- ▶ नविन विहीर -400000/-
- ▶ जुनी विहीर दुरुस्ती- 100000/-
- ▶ विज जोडणी - 20000/-
- ▶ शेतीपंप - 40000/-
- ▶ पि.व्ही.सी. एच.डी.पी.ई पाईप्स - 50000/-
- ▶ तुषारसिंचन - 47000/-

राष्ट्रीय बायोगॅस योजना:

- केंद्र शासनाच्या 20 कलमी कार्यक्रमांतर्गत समाविष्ट योजना.
- केंद्र शासनाच्या नविन व नविकरणीय ऊर्जा मंत्रालया (MNRE) मार्फत राबविली जाते.
- 100% केंद्र पुरस्कृत योजना
- उभारणीनंतर 5 वर्षे देखभाल दुरुस्तीची जबाबदारी संबंधित यंत्रणेची

योजनेची उद्दिष्टे:

- स्वयंपाकासाठी व इतर घरगुती उपयोगासाठी बायोगॅसचा वापर करणे.
- ग्रामीण भागातील स्त्रियांचे धुरापासून संरक्षण करणे व सरपणासाठी पडणाऱ्या कष्टापासून सुटका करणे.
- सरपणासाठी आवश्यक असलेली लाकूडतोड थांबवून वनांचे संरक्षण करणे.
- बायोगॅस प्रकल्पापासून निर्माण होणाऱ्या शेणखतांचा वापर शेतीसाठी करून रासायनिक खतांचा वापर कमी करणे.
- शौचालयाची जोडणी बायोगॅस सयंत्रास करून गाव व परिसर स्वच्छ करणे.
- बायोगॅसचा वापर गॅस चालित इंजिन व रेफ्रिजरेटरमध्ये करून डिझेल व पेट्रोलचा वापर कमी करणे.

योजने अंतर्गत लाभार्थीस मिळणारे अनुदान:

- 1 घनमीटर क्षमतेचा बायोगॅस प्रकल्प :- रु. 9800/-
- 2 ते 6 घनमीटर क्षमतेचा बायोगॅस प्रकल्प :- रु. 14350/-
- बायोगॅस सयंत्रास शौचालय जोडणी केल्यास जादाचे अनुदान :- रु.1600/-

बायोगॅस योजनेचे महत्त्व

राष्ट्रीय बायोगॅस आणि खत व्यवस्थापन कार्यक्रमाला अनेक सामाजिक-आर्थिक आणि पर्यावरणीय आव्हानांना तोंड देण्याच्या क्षमतेमुळे महत्त्व आहे:

पर्यावरणीय फायदे : बायोगॅस तंत्रज्ञान आणि जैव खते यांच्या वापराचे प्रोत्साहन देऊन, 1

कार्यक्रम पर्यावरण संवर्धन, कचरा कमी करणे आणि हरितगृहवायू उत्सर्जन कमी करण्यास हातभार लावतो. बायोगॅस उत्पादनामुळे सेंद्रिय कचऱ्याच्या विघटनातून मिथेन या शक्तिशाली हरितगृहवायूचे

ऑपरेशन आणि देखभाल यांमध्ये रोजगाराच्या संधी निर्माण करते, ज्यामुळे ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला चालना मिळते आणि स्थानिक समुदायांचे सक्षमीकरण होते.

ऊर्जा सुरक्षा : बायोगॅस तंत्रज्ञान स्वयंपाक आणि पाणी गरम करण्याच्या उद्देशाने सरपण आणि शेण यासारख्या पारंपारिक बायोमास इंधनावरील अवलंबित्व कमी करते. स्वच्छ आणि विश्वासाहर् ऊर्जा स्रोतांमध्ये प्रवेश प्रदान करून, कार्यक्रम ऊर्जा सुरक्षिततेमध्ये योगदान देतो आणि ग्रामीण कुटुंबांसाठी जीवनमान सुधारतो.

शाश्वत शेती : जैव खतांचे उत्पादन आणि वापरामुळे मातीचे आरोग्य, सुपीकता आणि पीक उत्पादकता सुधारते, शाश्वत कृषी पद्धतींना चालना मिळते आणि रासायनिक खतांवरील अवलंबित्व कमी होते. जैव खते मातीची जैवविविधता आणि परिसंस्था सेवा पुनर्संचयित करण्यासाठी देखील योगदान देतात.

अनुदान मिळविण्यासाठी आवश्यक कागदपत्रे:

- गट विकास अधिकारी यांचे नावे विहित नमुन्यात अर्ज.
- लाभार्थीच्या नावे शेतीचा 7/12 व 8 अ चा उतारा.
- लाभार्थ्यांच्या पुर्ण केलेल्या सयंत्रासह फोटो
- ग्रामसेवकांचा 5 ते 6 जनावरे असल्याचा दाखला लाभार्थीने सयंत्र स्वखर्चाने बांधुन पंचायत समितीमध्ये अर्ज दाखल करावा